

FOTODOCUMENT

CUBA

MUSEUM VAN DE REVOLUTIE

CARL DE KEYZER

FOTO'S

TEKST ANNA LUYTEN

CARL DE KEYZER FOTOGRAFEERT MENSEN DIE ONTWAKEN UIT EEN IDEOLOGISCHE NARCOSE. Hij deed dat in de Sovjet-Unie, in Congo, in het Oostblok, in religieuze gemeenschappen. Nu is Cuba aan de beurt, op het scharnierpunt van communistische staat naar westers kapitalisme.

IK WAS AL EEN PAAR JAAR AAN HET WACHTEN op het juiste moment om de laatste stuiprekin- gen van het communis- tisch systeem in Cuba vast te kunnen leggen,' zegt de Belgische Mag- numfotograaf Carl De Keyzer. Op 17 december 2014 kondigde de Ame- rikaanse president Barack Obama in een speech aan dat hij na vijftien jaar vijandschap Cuba de hand wilde reiken en niet richting afgrond duwen. 'Somos todos Americanos' – 'We zijn alle- maal Amerikanen,' sprak de president. Een paar dagen later landde De Keyzer in Havana. Hij bleef er drie maanden. Hij vatte het land op het scharnierpunt van communistische staat naar westers kapitalisme. Want als politieke banden versoepelen, wordt de elasticiteit van de burger pas echt duidelijk. Nu, enkele dagen voor het historische bezoek van Obama aan Cuba en het eerste publieke optreden van The Rolling Stones in Havana, is zijn fotoboek er.

DE MORES VAN EEN TIJD

Carl De Keyzer is altijd gefascineerd geweest door wat er zowel bij zijn medemens als in poli- tieke systemen 'onderweg' gebeurt. Hij is een ooggetuige van hoe de geschiedenis zich voltrekt. Hij wil niet zomaar mooie beelden schieten. 'Als ik naar iets kijk, vraag ik me al- tijd af: kan ik iets met die schoonheid doen?' Zijn beelden zijn een reflectie over wat was en wat staat te gebeuren. Hij velt geen morele oordelen, hij wil niet cynisch zijn, maar foto- grafeert de mores van een tijd. Hij legt het aanpassingsvermogen van mensen vast. 'Cu- banen moeten zich in allerlei bochten wrin- gen. De tekenen van een maatschappij in tran- sitie hoeven niet groot te zijn. Meestal zitten ze in het kleine. Die combinatie van dreiging

en verval en de pracht van het land en de warmte van de mensen zorgt voor de juiste balans.' De Keyzer laat de situaties voor zichzelf spre- ken. Hij wrikt vastgeroeste beelden los. Hij zoekt de rafelranden. 'Clichés zijn er in Cuba genoeg: de vintage auto's, de taxi's, de pastel- kleuren, portretten van Che Guevara en Fidel Castro.' De beelden van Che en Fidel zijn ver- vaagd, vervat in postkaarten voor toeristen of even uitgeleefd als de woningen waarin ze aan de afgebladderde muren hangen.

VOORTDUREND OPLAPWERK

Het reizen van De Keyzer begon met *India* (1987), gevolgd door *U.S.S.R. / 1989 / C.C.C.P.* In dat boek, later in het Engels vertaald als *Homo Sovieticus*, portretteerde hij de Sovjet-Unie op een zelfde moment als Cuba nu: bij de ineem- storting van het communisme. Hij trok de voorbije jaren langs religieuze ge- meenschappen, naar het Oostblok, langs het oude Europa, naar Siberische strafkampen, naar de voormalige Belgische kolonie Congo. Overal portretteert hij burgers die ontwaken uit een ideologische narcose. De Keyzer: 'Het is duidelijk dat mijn ding: hoe systemen die uitgevonden worden door men- sen in hun theoretische groothedswaanzin geen plek meer vinden voor de mens als levend wezen.' *Cuba. La Lucha* heet zijn jongste boek. Cuba. De Strijd. In die titel alleen al zit de gelaagdheid van zijn werk. 'Het is de kreet die verwijst naar de strijd om het socialisme levend te houden. Begin jaren negentig, toen de Sovjet-Unie uit el- kaar viel, dacht iedereen dat Cuba mee ten on- der zou gaan. Mensen leefden vier jaar in pure armoede.' Maar de strijd is niet voorbij, dat zag De Keyzer al te vaak. 'Mensen zijn het zat. Ze schipperen tussen een liefde voor de revolutie en de angst voor een trage doodstrijd. Noem het strijd als synoniem voor het levensvuur.'

Hij lacht: 'La Lucha is trouwens ook de naam van een Cubaanse keten van doe-het-zelfza- ken waar men bouwmaterialen voor renova- tie en reparatiewerktuigen kan kopen.' De geschiedenis van de Cubaanse burger als voortdurend oplapwerk, de mens als stuka- door. Het zijn de grote thema's die De Keyzer met empathie en in de vorm van een vraag- stelling brengt. Het beeld van een menigte mannen voor de deur, alsof ze naar een schrijn van Fidel Castro wandelen, lijkt op een filmscène. In werkelijkheid zijn het figuran- ten uit een historische film die voor een geslo- ten refter op hun eten wachten. Of neem de foto van de privé-boksclub: een man in FBI- T-shirt, en aan de muur het befaamde portret van Che Guevara, begin jaren zestig gemaakt door Magnum-fotograaf René Burri. Tijden veranderen. Er komen barsten in het plafond. Er is alleen een venster waarin de wind vrij spel heeft en dat zicht biedt op het museum van de Revolutie. De Keyzer doet vermoeden. Er is dat beeld van twee toeristen die als kolonialen in een schommelstoel voor een villa zitten. Voor hen pronken de postkaarten met oude iconen: 'Het is bijna een toekomst- beeld.' De Keyzer zet in zijn beelden een draai- molen stil. Op een van zijn foto's is de vrouw die de knoppen moet bedienen in slaap geval- len. Dat is het moment waarop hij afdrukt.

'Cuba. La Lucha' door Carl De Keyzer verschijnt 15 maart 2016 bij Lannoo, 176 p., € 49,99. Tentoonstelling van 18 maart t/m 15 mei 2016 in Roberto Polo Gallery, Lebeastraat 8-12, Brussel, www.robertopologallery.com

© foto's Carl De Keyzer/Magnum

A vintage advertisement for the Ford 58. At the top, it says "LA GASOLINA MÁS PODEROSA DE LA ERA ATÓMICA" with a Shell logo. Below that, it says "ahora SUPER TIPO PREMIUM con ICA". The main image shows a classic Ford 58 car. Text below the car reads: "MÁS BAJO... MÁS LARGO... MÁS ANCHO... Y MÁS ELEGANTE!". Further down, it says: "Desde cualquier ángulo, FORD 58 es un automóvil que despierta admiración. Usted aprecia la exclusiva distinción del nuevo FORD en la bellísima rejilla frontal... en las líneas acanaladas del techo aerodinámico... en los tovedosos faros gemelos de seguridad. En todos sus detalles FORD 58 representa la quintaesencia del estilo." The main headline is "Hay un mundo de diferencia en el nuevo FORD del 58" and "Véalo y pruébelo". The bottom part of the ad shows a woman in a white shirt serving a man in a red shirt at a table in a restaurant.